

VENDIM
Nr. 116, datë 19.3.2024

AUTORIZIM I NDIHMËS SHTETËRORE
“PROJEKTI FOTOVOLTAIK LUNDRUES NË HEC VAU I DEJËS”

Komisioni i Ndihmës Shtetërore me pjesëmarrjen e:

Z. Blendi Gonxhja	kryetar;
Znj. Mimoza Dhëmbi	anëtare;
Znj. Brikena Qela	anëtare;
Znj. Inida Methoxha	anëtare;
Z. Ahmet Maçellari	Anëtar,

Në mbledhjen e tij të radhës të datës 19.3.2024, në Ministrinë e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit, në bazë të ligjit nr. 9374, datë 21.4.2005, “Për ndihmën shtetërore”, i ndryshuar, vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 817, datë 28.12.2005, “Për miratimin e rregullores, Për procedurat dhe formën e njoftimit” morri në shqyrtim njoftimin e Korporatës Elektroenergjetike Shqiptare – KESH sh.a. të planit të ndihmës shtetërore për “Projektin fotovoltaik lundrues në HEC Vau i Dejës”.

I. Procedura

1. Korporata Elektroenergjetike Shqiptare – KESH sh.a., me shkresën nr. 847, datë 22.2.2024, në bazë të nenit 20, të ligjit nr. 9374, datë 21.4.2005, “Për ndihmën shtetërore”, të ndryshuar, njoftoi në Komisionin e Ndihmës Shtetërore planin e ndihmës shtetërore të sipërpërmendur, në bazë të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 580, datë 28.8.2019, “Për miratimin e planit të konsoliduar kombëtar të veprimit për burimet e rinovueshme të energjisë, 2019–2020”; VKM-së nr. 480, datë 31.7.2018, “Për miratimin e strategjisë kombëtare të energjisë për periudhën 2018–2030”, si edhe skedulit 1, të Marrëveshjes së Përbashkët e Angazhimit nënshkruar ndërmjet KESH sh.a., SENA sh.a. dhe BERZH-it, datë 31 Mars 2021.

II. Përshkrimi i masës

2. Objektivi

Kapaciteti total prodhues i energjisë elektrike i instaluar në vendin tonë deri më 31 dhjetor 2022 është 2614 mw. Kapaciteti total prodhues i energjisë elektrike i kompanisë publike KESH sh.a. është 1448 mw dhe përbën rreth 55.4% të kapacitetit total të instaluar në vendin tonë. Vitet e fundit në vendin tonë janë instaluar impiante të prodhimit të energjisë elektrike nga centrale fotovoltaike, të cilat ndikojnë në diversifikimin e burimeve të prodhimit të energjisë elektrike.

Prodhimi i energjisë elektrike në Shqipëri bazohet në masën 100% nga burimet e energjisë së rinovueshme, 99% nga burimet hidrike dhe 1% nga energjia diellore. Energjia elektrike e prodhuar në Shqipëri është prodhimi më i pastër i energjisë në Ballkan.

Objektivi kryesor i projektit është ndërtimi i një impianti gjenerues të energjisë elektrike në sipërfaqen e liqenit të HEC Vau i Dejës. Ky projekt do të shërbejë në diversifikimin dhe shtimin e kapaciteteve gjeneruese në përdorim nga ana e prodhuesit publik të energjisë elektrike (KESH sh.a.), me kapacitete alternative të gjenerimit hidrik, të cilat administrojnë prodhuesi. Projekti synon zhvillimin e sektorit të gjenerimit të energjisë elektrike, duke u mbështetur në teknologji miqësore me ambientin dhe duke shmangur efektet negative në përdorimin e tokës, që ka kjo teknologji. Përdorimi i kësaj teknologjie do të krijojë mundësinë për shoqërinë publike që të mbledhë, përpunojë dhe përdorë të dhëna të nevojshme, në lidhje me teknologjinë e përdorur, avantazhet, dizavantazhet dhe vlerësojë oportunitetet e përdorimit të kësaj teknologjie.

Energjia e prodhuar nga impianti PV (photovoltaik/fotovoltaik) lundrues do të kombinohet me energjinë që prodhon HEC Vau i Dejës. Kombinimi i prodhimit të energjisë nga dy burime të rinovueshme ka disa përparësi, ku më kryesorja është se hidrocentrali mund të përdoret për të “depozituar” energjinë e prodhuar nga impianti PV lundrues në trajtën e rezervës hidrike.

Impianti, duke qenë se do të funksionojë me burimin e rinovueshëm të energjisë diellore do të prodhojë energji elektrike 100% të pastër dhe do të jetë pjesë e sistemit të certifikatave të gjelbra, të cilat kanë filluar të lëshohen nga Enti Rregullator i Energjisë.

3. Përshkrimi i projektit

Për implementimin e projektit të ndërtim-instalimit dhe të menaxhimit operativ dhe ekonomik në të ardhmen të Impiantit Lundrues Fotovoltaik 12.9 mwp të Vaut të Dejës, është krijuar shoqëria e projektit – SENA Solar Energy of Albania sh.a., si shoqëri bijë e KESH sh.a. SENA sh.a. e krijuar bazuar në ligjin nr. 9901, datë 14.4.2008, “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”.

Koha e realizimit të projektit deri në momentin e komisionimit (startit operativ), parashikohet 1.5–2 vjet. Kostoja gjithsej e projektit, vlerësuar që nga data e marrëveshjes së kreditimit, është 12.878.000 euro (pa TVSH). Struktura e financimit të Projektit, e ndarë sipas burimeve të financimit, paraqitet në tabelën nr. 1, si vijon:

Tabela nr. 1. Struktura e financimit të projektit

Burimi i financimit	EUR (në '000)	Pesha (%)
Kapitali i vet		
Sponsor KESH sh.a.	3.864	30%
Total kapital i vet	3.864	30%
Hua afatgjatë		
BERZH (EBRD)	9.014	70%
Totali i borxhit	9.014	70%
Totali i financimit	12.878	100%

Burimi: KESH sh.a.

4. *Baza ligjore:* Plani i ndihmës shtetërore mbështetet në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 580, datë 28.8.2019, “Për miratimin e planit të konsoliduar kombëtar të veprimit për burimet e rinovueshme të energjisë, 2019–2020”, VKM-së nr. 480, datë 31.7.2018, “Për miratimin e strategjisë kombëtare të energjisë për periudhën 2018–2030”, si edhe Marrëveshja e Përbashkët e Angazhimit e nënshkruar ndërmjet KESH sh.a., SENA sh.a. dhe BERZH-it në mars 2021.

5. *Kohëzgjatja:* Plani i ndihmës do të fillojë të zbatohet në vitin 2024. Skema e shitblerjes së energjisë elektrike me çmim të përcaktuar mes palëve (KESH sh.a. dhe SENA sh.a.) do të jetë në një periudhë prej 18 vjetësh, periudhë e njëjtë me kohëzgjatjen e huas.

6. *Dhënësi i ndihmës* është Korporata Elektroenergjetike Shqiptare – KESH sh.a.

7. *Përfituesi:* Për zbatimin e projektit të ndërtim-instalimit dhe menaxhimit operativ dhe ekonomik në të ardhmen të Impiantit Lundrues Fotovoltaik 12.9 mwp të Vaut të Dejës është krijuar shoqëria e projektit – SENA Solar Energy of Albania sh.a., si shoqëri bijë e KESH sh.a. SENA Solar Energy of Albania sh.a. (në vijim “SENA”), është shoqëri aksionare me aksionar KESH sh.a., si zotërues 100% i kapitalit. Referuar Marrëveshjes së Përbashkët të Angazhimit, SENA sh.a. është “Huamarrësi”, për kredinë që do të livrohet nga Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH), ndërsa KESH sh.a. është garanti “Sponsor” në shlyerjen e kredisë, të parashikuar në Marrëveshjen e huas.

8. *Shtrirja territoriale:* Projekti do të zbatohet në territorin e Republikës së Shqipërisë.

9. *Forma e ndihmës:* Plani i njoftuar përbëhet nga dy komponentë: 1. Dhënie garancie për huadhënësin në rast mospërmbushje të detyrimit të ripagimit nga shoqëria KESH sh.a. shoqëri me kapital 100% shtetëror; dhe 2. krijimi i një marrëdhënie shitblerjeje energjie ndërmjet shoqërisë së projektit (SENA sh.a) dhe KESH sh.a. për të gjithë sasinë e prodhuar (Garancia e shitjes). SENA sh.a. i krijohet mundësia e shitjes së garantuar me çmim të përcaktuar të energjisë që do të prodhojë. Kjo energji do të depozitohet në basene dhe do të rishitet pranë shoqërisë së projektit, në momentin kur kjo e fundit do të kërkojë, bazuar mbi vlerësimet e tregut për ta shitur këtë sasi energjie të depozituar në treg.

III. Vlerësimi i ekzistencës së ndihmës shtetërore

10. Komisioni i Ndihmës Shtetërore vlerëson nëse plani i ndihmës shtetërore përbën ndihmë shtetërore në kuptim të paragrafit 1, të nenit 4, të ligjit nr. 9374, datë 21.4.2005, “Për ndihmën shtetërore”, të ndryshuar, pra nëse plani ofron një avantazh ekonomik për ndërmarrje, e cila ka një ndikim të mundshëm në konkurrencë dhe tregtinë midis shteteve anëtare, që nuk do të ishte përfituar në kushte normale të tregut.

11. Neni 4, pika 1 e ligjit nr. 9374, datë 21.4.2005, “Për ndihmën shtetërore”, i ndryshuar, përcakton se:

“Përveç rasteve të parashikuara ndryshe në këtë ligj, ndalohet çdo ndihmë e dhënë nga burimet shtetërore, në çfarëdolloj forme e cila, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, shtrembëron ose kërcënon të shtrembërojë konkurrencën, duke dhënë përparësi për një ose disa ndërmarrje të caktuara ose për prodhimin e produkteve të caktuara, për aq sa mund të ketë ndikim në plotësimin e detyrimeve të ndërmarra nga Republika e Shqipërisë në marrëveshjet ndërkombëtare që përmbajnë dispozita të ndihmës shtetërore”.

12. Gjithashtu, neni 71, “Konkurrenca dhe dispozita të tjera ekonomike”, i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit ndërmjet Komuniteteve Evropiane e Shteteve të tyre Anëtare dhe Republikës së Shqipërisë¹ përcakton se:

“Praktikat në kundërshtim me këtë nen vlerësohen në bazë të kriterëve që lindin nga zbatimi i rregullave të konkurrencës të aplikueshme në Komunitet, sidomos në nenet 81, 82, 86 dhe 87 të Traktatit themelues të Komunitetit Evropian dhe instrumenteve interpretuese që përdoren nga institucionet e Komunitetit.”

13. Ligji i ndihmës shtetërore zbatohet vetëm për masat që plotësojnë të gjitha kriteret e përmendura në nenin 4, pika 1, konkretisht: a) Burime shtetërore; b) Avantazhi ekonomik; c) Selektiviteti; dhe d) Efekti në konkurrencë dhe treg.

13.1 Burimet shtetërore

Lidhur me komponentin e parë mbi dhënien e garancisë për huadhënësin, në rast mospërmbushje të detyrimit të ripagimit nga shoqëria KESH sh.a., shoqëri me kapital 100% shtetëror, në vlerën 9,014,000 euro, Komisioni vlerëson se Marrëveshja e Huas ndërmjet KESH sh.a., SENA sh.a. dhe BERZH-it nuk përbën detyrim të drejtpërdrejtë për KESH sh.a., por përfaqëson një detyrim të mundshëm të tij. Ky detyrim kthehet në detyrim të drejtpërdrejtë në rastin kur përfituesi i drejtpërdrejtë i huas nuk ka arritur të paguajë, tërësisht apo pjesërisht, huan e garantuar, në përputhje me kushtet dhe afatet e përcaktuara në marrëveshjen e huas. Pra garancia dhënë nga ana e KESH sh.a. përmban mundësinë e aktivizimit të burimeve shtetërore.

Lidhur me komponentin e dytë, mbi shitblerjen e energjisë ndërmjet shoqërisë së projektit (SENA sh.a) dhe KESH sh.a. për të gjithë sasinë e prodhuar, vlerësohet se kjo marrëdhënie tregtare nuk aktivizon burime shtetërore, pasi referuar njoftimit, impianti, duke qenë se do të funksionojë me burimin e rinovueshëm të energjisë diellore do të prodhojë energji elektrike 100% të pastër dhe do të jetë pjesë e sistemit të certifikatave të gjelbra të cilat kanë filluar të lëshohen nga Enti Rregullator i Energjisë, i cili me asistencën e Komunitetit Evropian të Energjisë po implementon një regjistër kombëtar të këtyre garancive dhe certifikatave.

13.2 Avantazhi ekonomik

Në përputhje me paragrafin 1, të nenit 4, të ligjit nr. 9374/2005, “Për ndihmën shtetërore”, i ndryshuar, një garanci e akorduar me burime shtetërore konsiderohet në kushtet e tregut, nëse kushtet e përcaktuara në marrëveshjen e huas janë sipas kushteve të tregut. Referuar Marrëveshjes, SENA sh.a. nuk paguan kostot për lëvrimin e garancisë. Në këtë rast, masa e njoftuar do t'i japë SENA sh.a. një avantazh/përparësi ekonomike, sepse shoqëria e projektit do të përfitojë një garanci me burime shtetërore për të siguruar një kredi për projektin, pa paguar kostot e garancisë.

13.3 Selektiviteti

Plani i njoftuar është dhënë në mënyrë specifike për SENA sh.a., ndaj vlerësohet se masa është selektive.

13.4 Efekti në konkurrencë dhe treg

KESH sh.a. si shoqëria e vetme publike e prodhimit të energjisë elektrike është e pajisur nga Enti Rregullator i Energjisë me 3 (tri) licenca aktiviteti: atë të prodhimit, të tregtimit, si edhe të furnizimit me energji elektrike, KESH sh.a. pas plotësimit të Detyrimit të Shërbimit Publik sipas akteve ligjore e nënligjore në fuqi, dhe në kushte të mira hidrike mund të eksportoje energji elektrike në tregun e lirë vendës apo të huaj dhe me çmime tregu. Gjithashtu, në rast të pamundësisë për të përmbushur detyrimin e shërbimit publik, KESH sh.a. mund të importojë energji elektrike në tregun vendës apo të huaj dhe me çmime tregu. Gjithashtu, për efekt të optimizimit financiar dhe energjetik, KESH sh.a. mund të kryejë procedura të kombinuara importi dhe eksporti, të cilat duhet të rezultojnë fitimprurëse për korporatën, ndaj masa mund të

ndikojë në konkurrencën dhe tregun e sektorit të energjisë elektrike në nivel ndërkombëtar.

Në këto kushte, Komisioni vlerëson se plani i njoftuar është ndihmë shtetërore, e cila në bazë të pikës 1, të nenit 4, të ligjit nr. 9374, datë 21.4.2005, “Për ndihmën shtetërore”, të ndryshuar është e ndaluar, përveç rasteve të parashikuara ndryshe në këtë ligj.

IV. Ligjshmëria e ndihmës

14. Garancia nga burime shtetërore do të jepet vetëm pas miratimit të Komisionit të Ndhmës Shtetërore, pra në përputhje me detyrimin për mos vënien në zbatim të ndihmës, përpara se Komisioni të marrë një vendim për lejimin e saj, me apo pa kushte të parashikuara në nenin 21, të ligjit nr. 9374/2005, “Për ndihmën shtetërore”, i ndryshuar.

V. Vlerësimi i përputhshmërisë së skemës

15. Komisioni i Ndhmës Shtetërore vlerëson skemën e njoftuar në përputhje me shkronjën “c”, të nenit 13, të ligjit nr. 9374/2005, “Për ndihmën shtetërore”, i ndryshuar, ku parashikohet se ndihma shtetërore mund të lejohet, nëse: *“lehtëson zhvillimin e veprimtarive të caktuara ekonomike ose zhvillimin e zonave të caktuara ekonomike, deri në atë masë sa kjo ndihmë nuk është në kundërshtim me detyrimet e marrëveshjeve ndërkombëtare, të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë”*. Plan i ndihmës vlerësohet nëse përmbushen kushtet, lidhur me: zhvillimin e një aktiviteti ekonomik, nevoja për mbështetje me burime shtetërore, efekti nxitës, proporcional dhe efektet pozitive tejkalojnë efektet negative në konkurrencë dhe tregti.

15.1 Zhvillimin e një aktiviteti ekonomik

Plan i njoftuar i ndihmës parashikon krijimin e një modeli të tregtimit të energjisë, nëpërmjet një marrëdhënie shitblerjeje energjie mes shoqërisë së projektit SENA sh.a. dhe KESH sh.a. për të gjithë sasinë e prodhuar (Garanci e shitjes). Shoqërisë së projektit “Sena” i krijohet mundësia e shitjes së garantuar me çmim të përcaktuar të energjisë që do të prodhojë. Kombinimi i prodhimit të energjisë nga dy burime të rinovueshme, ka disa përparësi ku më kryesorja është se liqeni i HEC-it mund të shfrytëzohet për të “depozituar” energjinë e prodhuar nga impianti PV lundrues në trajtën e rezervës hidrike.

15.2 Nevoja për mbështetje me burime shtetërore

Duke qenë se projekti i ndërtimit të impiantit fotovoltaiik lundrues është në fazën fillestare, pra nuk është ndërtuar (jooperativ), rezulton që SENA sh.a. nuk ka krijuar të ardhura nga aktiviteti operativ energjetik gjatë vitit 2023, ndaj nuk i ka mundësitë e duhura të financimit afatgjatë në treg të projektit.

15.3 Efekti nxitës

Plan i ndihmës ka një efekt nxitës, pasi ofron nxitjen e nevojshme që SENA sh.a. të operojë aktivitetin në impiantin fotovoltaiik lundrues. Projekti nuk do të përmbushë në mungesë të planit të njoftuar të ndihmës.

15.4 Proporcionaliteti

Plan i njoftuar i ndihmës është parashikuar të jetë në minimumin e nevojshëm për të arritur objektivin e kërkuar. Në bazë të nenit 33, të VKM-së nr. 513, datë 4.9.2018, “Për miratimin e rregullores ‘Për kushtet dhe procedurat e dhënies dhe autorizimit të disa kategorive të ndihmës shtetërore’”, shuma e ndihmës nuk duhet të tejkalojë diferencën ndërmjet kostove të pranueshme dhe të të ardhurave operative të investimit.

15.5 Efektet pozitive tejkalojnë efektet negative në konkurrencë dhe tregti

Sektori shqiptar i energjisë elektrike e ka të domosdoshëm diversifikimin e prodhimit të energjisë elektrike nga burimet e tjera të rinovueshme, siç janë dielli, era etj. Projekti mundëson zhvillimin e sektorit të gjenerimit të energjisë elektrike, duke u mbështetur në teknologji miqësore me ambientin dhe për efekt të optimizimit financiar dhe energjetik, KESH sh.a. mund të kryejë procedura të kombinuara importi dhe eksporti, të cilat duhet të rezultojnë fitimprurëse për Korporatën.

Sa më lart, Komisioni vlerëson se plani i ndihmës shtetërore është i lejueshëm, në përputhje me nenin 4, të ligjit nr. 9374, datë 21.4.2005, “Për ndihmën shtetërore” të ndryshuar.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Ndhmës Shtetërore, në bazë të neneve 4, 20, dhe 31 të ligjit nr. 9374, datë 21.4.2005, “Për ndihmën shtetërore”, të ndryshuar,

VENDOSI:

1. Të autorizojë skemën e ndihmës shtetërore “Projekti fotovoltaiik lundruet në HEC Vau i Dejës”, të njoftuar në bazë të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 580, datë 28.8.2019, “Për miratimin e planit të konsoliduar kombëtar të veprimit për burimet e rinovueshme të energjisë, 2019–2020”, VKM-së nr. 480, datë 31.7.2018, “Për miratimin e strategjisë kombëtare të energjisë për periudhën 2018–2030”, si edhe Marrëveshjen e Përbashkët e Angazhimit ndërmjet KESH sh.a., SENA sh.a. dhe BERZH-it, datë 31 mars 2021.

2. Korporata Elektroenergjetike Shqiptare – KESH sh.a., brenda datës 31 mars të çdo viti, të paraqesë raport për impaktin e ndihmës shtetërore gjatë vitit paraardhës financiar, përfshirë vlerën e garancisë të aktivizuar dhe produktet e arritura, në rast të aktivizimit të garancisë me burime shtetërore të KESH sh.a. për përfituesin SENA sh.a., sipas Marrëveshjes së Përbashkët të Angazhimit ndërmjet KESH sh.a., SENA sh.a. dhe BERZH-it, datë 31 mars 2021.

3. Korporata Elektroenergjetike Shqiptare – KESH sh.a. të njoftojë çdo ndryshim të planit të ndihmës, në përputhje me nenin 21, të ligjit 9374/2005, “Për ndihmën shtetërore”, të ndryshuar.

4. Korporata Elektroenergjetike Shqiptare – KESH sh.a. të ruajë deri në dhjetë vjet të gjitha të dhënat për zbatimin e skemës, pasi ndihma e fundit të jetë dhënë në kuadër të këtij plani.

5. Ky vendim të botohet në Fletoren Zyrtare.

KOMISIONI I NDIHMËS SHTETËRORE

Kryetar: Blendi Gonxhja

Anëtarë: Mimoza Dhëmbi, Brikena Qela, Inida Methoxha, Ahmet Mançellari